

Notitie: stand van zaken met betrekking tot de reïntegratiemarkt

1. Inleiding

De doelstelling van het reïntegratiebeleid is een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie, waarbij duurzame plaatsing van werkzoekenden in reguliere banen voorop staat. Marktwerking, ruimte voor de publieke instellingen – UWV en gemeenten – om hun verantwoordelijkheid op het terrein van reïntegratie waar te maken, en betrokkenheid van werkzoekenden zijn middelen om maatwerk, kwaliteit en resultaat te bereiken. In de notitie “Naar een werkende reïntegratiemarkt” (Tweede Kamer 2002-2003, 28719, nr. 1 van 28 november 2002) heeft het kabinet de hoofdlijnen neergelegd van de wijze waarop het een goed werkende reïntegratiemarkt wil realiseren. Genoemde notitie beschreef de streefsituatie en de maatregelen die in de overgangperiode nodig zijn om tot deze streefsituatie te komen. Belangrijke uitgangspunten in deze notitie waren dat de markt de ruimte moet krijgen en dat overheidsingrijpen tot het minimaal noodzakelijke wordt beperkt. Gedurende een overgangperiode kunnen gemeenten, UWV en reïntegratiebedrijven toegroeien naar de streefsituatie.

Tijdens de parlementaire behandeling van de WWB in de tweede helft van 2003, heeft de Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid toegezegd dat in 2006 geëvalueerd wordt in hoeverre voldaan is aan de voorwaarden voor een goed werkende reïntegratiemarkt¹. De Tweede Kamer heeft bovendien de regering gevraagd om te bevorderen dat alle reïntegratiebedrijven na het verstrijken van de overgangstermijn voldoen aan de door de brancheorganisatie (Borea) geformuleerde kwaliteitseisen².

De toenmalige staatssecretaris heeft uitgesproken er van uit te gaan dat de markt zich eind 2006 heeft gevormd, maar dat hij bij de evaluatie van de reïntegratiemarkt het parlement zal informeren met betrekking tot de stand van zaken hieromtrent. Als voorwaarden voor een goed werkende markt heeft de staatssecretaris genoemd:

- transparantie voor vragers en aanbieders;
- eerlijke concurrentie (“een gelijk speelveld”)

Indien aan deze beide voorwaarden voldaan is, dan vervallen vanaf 2007 voor gemeenten de uitbestedingverplichting en SUWI-aanbestedingsregels³, zo heeft de staatssecretaris gezegd. Deze zomer heeft de Tweede Kamer het Plan van aanpak evaluatie reïntegratiemarkt ontvangen⁴. In het Algemeen Overleg van 28 oktober 2004 heeft de staatssecretaris daarbij aangegeven bereid te zijn zo mogelijk al aan de hand van het trendrapport 2004 te willen bezien of de uitbestedingverplichting en de SUWI-aanbestedingsregels kunnen vervallen.

---

¹ Tweede Kamer, 2003-2004, 28870, nr. 81 (Motie van het Lid Bruls), tijdens de plenaire behandeling van de Wet WWB in de Eerste Kamer op 7 oktober 2003 zijn door de staatssecretaris de concrete voorwaarden genoemd en is daaraan het vooruitzicht gekoppeld van het laten vervallen van de uit-/aanbestedingsregels.

² Tweede Kamer, 2003-2004, 28870, nr. 84 (Motie van het Lid Huizinga-Heringa); de motie vraagt de regering bovendien om indien nodig gebruik te maken van de ruimte die art. 14 van de Wet SUWI biedt (certificering).

³ Overigens blijven na het eventueel vervallen van de aanbestedingsregels uit artikel 4.1 van het Besluit SUWI de Europese aanbestedingsregels onverkort van kracht. In de praktijk zal dit betekenen dat gemeenten te allen tijde rekening dienen te houden met de beginselen uit het EG-Verdrag: gelijke behandeling en non-discriminatie, dat transparantie impliceert.

⁴ Bij brief aangeboden d.d. 29 juni 2004, Tweede Kamer, 2003-2004, 29674, nr. 1

Op 6 december jl. heeft uw Kamer het trendrapport reïntegratiemarkt ontvangen⁵. Dit trendrapport geeft een overzicht van de recente marktontwikkelingen. Daarnaast heeft ook de Raad voor werk en inkomen (RWI) in zijn beleidskader van mei 2004 een uitgebreide beschouwing gegeven van de reïntegratiemarkt. Met deze notitie wordt tevens gereageerd op de daarin opgenomen adviezen van de RWI. Tot slot is in de afgelopen maanden gesproken met vertegenwoordigers van organisaties die een belangrijke rol spelen op de reïntegratiemarkt. In deze beleidsnotitie ga ik in op de stand van zaken met betrekking tot de reïntegratiemarkt – waar nodig zal ik met voorstellen komen.

2. Streefbeeld: Naar een werkende reïntegratiemarkt

Gedurende de tien jaar, voorafgaand aan het in werking treden van de Wet SUWI, per 1 januari 2002, hebben diverse kabinetten met het parlement gediscussieerd over de vraag: “wat moet publiek en wat kan privaat?” Uit deze debatten is een heldere lijn voortgekomen met betrekking tot de knip: publiek-privaat. Volgens deze lijn hoort de claimbeoordeling binnen het publieke domein thuis en kan de uitvoering overgelaten te worden aan private reïntegratiebedrijven.

Marktwerking heeft drie belangrijke voordelen boven een publieke uitvoering van reïntegratie:

- een hogere effectiviteit: de opdrachtgever stelt heldere doelen en formuleert resultaatindicatoren op basis waarvan uitvoerders afgerekend kunnen worden – de resultaatgerichtheid binnen de uitvoering neemt daardoor toe;
- meer doelmatigheid in de besteding van de publieke middelen: door concurrentie in de uitvoering worden matig presterende uitvoerders uit de markt gedreven en neemt de kwaliteit van de uitvoering toe;
- een sterkere klantgerichtheid: in een marktsituatie is sprake van keuzevrijheid voor opdrachtgevers en individuele klanten – dit brengt met zich mee dat reïntegratiebedrijven rekening moeten houden met de voorkeuren van hun klanten.

In de WWB heeft dit ook op het terrein van gemeenten een verdere verdieping gekregen: de beleidsontwikkeling en de regie op de uitvoering zijn taken van de gemeente, de uitvoering moet vervolgens zoveel mogelijk overgelaten worden aan professionele reïntegratiebedrijven.

In de notitie “Naar een werkende reïntegratiemarkt” heeft het kabinet een streefbeeld van de werking van de reïntegratiemarkt geformuleerd aan de hand van zeven parameters.

1. Er moet sprake zijn van een *open markt* zonder toetredingsbelemmeringen en waar reïntegratiebedrijven op een gelijk speelveld opereren. De generieke aanbestedings- en mededingingsregels zijn in de streefsituatie voldoende om deze open markt te realiseren.
2. De markt moet voor alle betrokken partijen – opdrachtgevers, reïntegratiebedrijven en cliënten – *transparant* zijn. Openbare benchmarks over de prestaties van reïntegratiebedrijven vervullen daarin een belangrijke rol.
3. Naast een prestatiebenchmark kan een kwaliteitskeurmerk belangrijke informatie verschaffen aan opdrachtgevers over de kwaliteit van het aanbod van reïntegratiebedrijven. Het kabinet is van oordeel dat in een situatie waarin – naast

---

⁵ Brief van de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid met kenmerk AAM/BR/04/83096.

resultaatfinanciering en de kwaliteitssturende rol van aanbestedingsprocedures – zowel openbare benchmarks als het (door de branche zelf opgezette) kwaliteitskeurmerk een belangrijke rol spelen sprake is van een toereikende kwaliteitsborging op de reïntegratiemarkt.

4. Daarnaast krijgen opdrachtgevers vanuit de aanbestedingsprocedure veel informatie over producten, prijzen en de kwaliteit van reïntegratiebedrijven. De aanbestedingsprocedures moeten transparant en toetsbaar zijn, met een minimale administratieve belasting voor zowel opdrachtgever als opdrachtnemer. Reïntegratiebedrijven moeten kunnen beschikken over een goed inzicht in de kenmerken van de klanten – dit om de noodzakelijke reïntegratie- inspanningen vast te kunnen stellen en hiervoor een op maat gesneden aanbod te doen en een goede prijs te kunnen bepalen.
5. Het uitgangspunt voor de contracten is volledige resultaatfinanciering. Wordt een reïntegratiebedrijf op resultaat afgerekend dan zal het de nodige inspanningen verrichten om het afgesproken resultaat te bereiken. De vooraf bekende objectieve klantkenmerken bepalen de prijs.
6. De mogelijkheden en specifieke wensen van werkzoekenden komen in de streefsituatie tot uitdrukking in de contracten tussen opdrachtgevers en reïntegratiebedrijven, zodat in nauwe samenspraak met de cliënt *maatwerk* kan bijdragen aan het realiseren van een succesvolle reïntegratie.
7. Het kerndepartement volgt de ontwikkelingen op de reïntegratiemarkt door middel van verantwoordingsinformatie vanuit de publieke opdrachtgevers en door het periodiek laten verrichten van een trendonderzoek. De Inspectie voor Werk en Inkomen (IWI) houdt toezicht op het systeem waarin opdrachtgevers reïntegratietrajecten inkopen (aangebestedingsregels). Het toezicht van de Nationale Mededingingsautoriteit (NMa) richt zich op het naleven van de Mededingingswet door reïntegratiebedrijven en overheidsorganisaties en daaraan gelieerde ondernemingen die diensten aanbieden in concurrentie op de reïntegratiemarkt.

De reïntegratiemarkt is een prille markt. Cijfers over de resultaten komen langzaam beschikbaar. Dit heeft vooral te maken met de lange doorlooptijd van trajecten: variërend van enkele maanden tot 2 jaar (in sommige gevallen zelfs langer). Het is daarom nog te vroeg om afgeronde conclusies te trekken. Wel zijn er uit het trendrapport, het beleidskader van de RWI en de gesprekken met organisaties die een belangrijke rol spelen op de reïntegratiemarkt enkele knelpunten naar voren gekomen. Daarbij valt een onderscheid te maken tussen knelpunten die gerelateerd zijn aan de door de regering uitgezette kaders en knelpunten die te maken hebben met de tijd die marktpartijen nodig hebben om in hun rol te groeien. In deze notitie worden voorstellen gedaan met betrekking tot de eerstgenoemde categorie. In de bijlage wordt ingegaan, in de vorm van suggesties, op de tweede categorie: knelpunten die marktpartijen primair zelf kunnen oplossen.

3. Administratieve lasten in relatie tot de aanbestedingsprocedures

Het doel van aanbesteden is de effectiviteit van de reïntegratiediensten en de doelmatigheid van de in te zetten middelen te vergroten. Een transparant en toetsbaar vormgegeven aanbestedingsprocedure sluit het bevoordelen van één of enkele marktpartijen uit. Aldus worden reïntegratiebedrijven in staat gesteld om onder gelijke voorwaarden te concurreren. Naast de aanbestedingsregels conform artikel 4.1 van het Besluit SUWI bestaan er Europese aanbestedingsregels. Deze Europese aanbestedingsregels leggen voor reïntegratiediensten niet exact de te volgen procedure vast maar bepalen wel dat de aanbestedingsprocedures moeten

voldoen aan het in het EG-Verdrag opgenomen uitgangspunten; vooral de beginselen van gelijke behandeling, non-discriminatie en transparantie zijn hierbij van belang⁶.

In de huidige aanbestedingspraktijk zijn de administratieve lasten hoog – vooral voor gemeenten en de reïntegratiebedrijven. De aanbesteding heeft op dit moment bovendien een te procedureel gehalte. Het fungeert in de huidige praktijk niet echt als een *middel* om kwaliteit en maatwerk te contracteren – veeleer vormt het correct toepassen van de aanbestedingsregels een *doel* in zichzelf. De opdrachtgevers maken onvoldoende gebruik van de ruimte die er is. Het vereiste dat de aanbesteding transparant en toetsbaar dient te zijn betekent dat opdrachtgevers opdrachten voldoende breed bekend moeten maken en dat het proces van selectie en gunning objectief dient te zijn. Ook de RWI stelt in zijn beleidskader 2004 voor dat het ministerie van sociale zaken in de verzamelcirculaires aan gemeenten opnieuw aandacht zou moeten besteden aan het opdrachtgeverschap, bijvoorbeeld door de aanbestedingsvoorschriften te verduidelijken op het punt van wat wel en niet vereist is.

Vertaald naar de praktijk hebben opdrachtgevers veel ruimte om hieraan een eigen invulling te geven. Opdrachtgevers kunnen bijvoorbeeld contracten sluiten met een looptijd langer dan één jaar – dit vermindert het aantal aanbestedingsmomenten. Hetzelfde geldt voor contracten die verlengd worden op basis van de prestaties van de reïntegratiebedrijven. Programma's van eisen (bestekken) kunnen veel meer dan nu vaak het geval is op resultaat geformuleerd worden – dit geeft reïntegratiebedrijven meer speelruimte om met eigen oplossingen te komen. En tijdens de aanbesteding kunnen opdrachtgever en reïntegratiebedrijven meer communiceren (bijvoorbeeld om de vraag scherp te krijgen), zolang dit maar transparant geschiedt en alle gegadigden toegang hebben tot dezelfde informatie.

Het ministerie van SZW wil gemeenten ondersteunen en heeft in maart 2004 een serie van zes workshops georganiseerd voor gemeenten waar zowel de regels met betrekking tot uit- en aanbesteden alsmede de praktische mogelijkheden om binnen dit kader diensten op maat in te kopen centraal stonden. Verder besteedt het ministerie op het gemeenteloket veel aandacht aan deze thematiek, ondermeer door het publiceren van veelgestelde vragen en antwoorden. Het ministerie neemt zich voor om de komende tijd gemeenten verder te ondersteunen met het ontwikkelen van goede aanbestedingsprocedures. Het is van belang dat hier ook reïntegratiebedrijven bij betrokken zijn. In het beleidskader 2003 heeft de RWI een voorstel gepresenteerd voor een aanbestedingsmeldpunt gemeenten. Het ministerie van SZW heeft de VNG en de RWI gevraagd om de komende twee jaren te komen tot een centraal en laagdrempelig meldpunt waar gemeenten hun aanbestedingen voor reïntegratie digitaal kunnen presenteren en ook inzicht bieden in de gunningen achteraf. Inmiddels heeft het ministerie aan de RWI subsidie verstrekt en wordt het meldpunt ingericht. Het meldpunt wordt in 2005 operationeel. Hiermee worden reïntegratiebedrijven geïnformeerd over gemeentelijke opdrachten.

Het ministerie heeft een subsidie verleend aan Divosa voor een project dat als doel heeft de knelpunten die gemeenten en reïntegratiebedrijven ervaren bij inkoop en aanbesteding van reïntegratiediensten te verminderen. Daarvoor wordt in het project gezocht naar een aantal richtinggevende goede praktijken, die gezocht worden in een dialoog tussen opdrachtgevers en opdrachtnemers. Deze modellen zullen worden gepresenteerd in de vorm van een handreiking die voor alle gemeenten beschikbaar komt.

---

⁶ De Richtlijn 2004/18/EG, d.d. 31 maart 2004 laat voor reïntegratiediensten de invulling grotendeels vrij: voor reïntegratie gelden alleen de artikelen 23 en 35, lid 4. Het EG-Verdrag stelt: “aanbestedende diensten behandelen ondernemers op gelijke en niet-discriminerende wijze en betrachten transparantie in hun handelen”.

Tijdens het Algemeen Overleg van 28 oktober 2004 heb ik aangegeven aan de hand van het trendrapport 2004 te willen bezien of de SUWI-aanbestedingsregels kunnen vervallen. Uit het trendrapport blijkt dat het naast elkaar bestaan van twee, elkaar grotendeels overlappende, aanbestedingsregimes in de praktijk leidt tot onduidelijkheid over de regels. Daarom heeft het kabinet besloten om op een zo kort mogelijke termijn de aanbestedingsregels uit het Besluit SUWI te laten vervallen. Niet alleen bieden de bestaande Europese aanbestedingsregels voldoende waarborgen voor marktwerking, ook wordt verwarring voorkomen die kan ontstaat - gelet op ontwikkelingen in de jurisprudentie – als uit de Europese aanbestedingsregels verdergaande aanbestedingsverplichtingen voortvloeien dan in artikel 4.1 van het Besluit SUWI waren opgenomen. Tevens vervalt de verplichting voor de opdrachtgevers om bij uitbesteding van reïntegratiediensten meerdere offertes aan te vragen. Dit kan vooral voor kleinere opdrachten een vereenvoudiging betekenen. Voor zover UWV en gemeenten uitbesteden, blijven de Europese aanbestedingsregels onverkort geldig.

4. Transparantie: de prestatiebenchmark

Langs meerdere sporen wordt het inzicht in de prestaties van de reïntegratiebedrijven vergroot, onder meer via UWV-plaatsingscijfers, Via RWI/Borea-tevredenheidsonderzoek, via de Borea benchmarkrapportage en via een pilot contractendatabase gemeenten. De RWI heeft het voornemen om een pilot voor een contractendatabase voor gemeenten te starten, waarin door gemeenten op vrijwillige basis naast bestekken en contracten ook de contractresultaten worden opgenomen. Deze database wordt gekoppeld aan een gemeentelijk meldpunt voor aanbestedingen. Voor gemeenten kunnen daarmee prestaties van reïntegratiebedrijven inzichtelijk gemaakt worden, gemeenten kunnen leren van elkaar's contracten en ervaringen uitwisselen en via het meldpunt kunnen ook de gemeentelijke aanbestedingen voor de reïntegratiebedrijven transparant gemaakt worden. Een goede prestatiebenchmark kan daarnaast een substantiële bijdrage leveren aan het transparant maken van (de kwaliteit van) het aanbod van reïntegratiebedrijven. Het maakt het selectieproces eenvoudiger en hierdoor kunnen de administratieve lasten van de aanbestedingsprocedure belangrijk verminderd worden. Van een objectieve prestatiebenchmark kan bovendien een disciplinerende werking naar reïntegratiebedrijven uitgaan: reïntegratiebedrijven zullen in de aanbesteding eerder een realistisch bod doen, gegeven de informatie (met betrekking tot de klantkenmerken en lokale arbeidsmarktsituatie) waar ze over kunnen beschikken, wanneer ze in de prestatiebenchmark op dit bod afgerekend worden. En wanneer de offertes realistische plaatsingscijfers bevatten dan kunnen opdrachtgevers de offertes eenvoudig en op een objectieve manier vergelijken.

Reïntegratiebedrijven rapporteren de gegevens die nodig zijn voor een prestatiebenchmark op dit moment al in het kader van het Borea keurmerk: ze rapporteren het met de opdrachtgever *afgesproken* plaatsingsresultaat en ze rapporteren het *gerealiseerde* plaatsingsresultaat. Het verschil daartussen bepaalt mede of ze in aanmerking komen voor het keurmerk. Borea heeft het voornemen om deze cijfers te gaan publiceren. De verwachting is dat dit gedeeltelijk in 2006 gerealiseerd kan worden.

Het vormgeven van transparantie, dus ook een benchmark, is inmiddels expliciet belegd bij de partijen op de reïntegratie- en arbomarkt (opdrachtgevers en opdrachtnemers), ondersteund door de RWI, die een tijdelijke uitvoerende taak heeft met betrekking tot de transparantie op de reïntegratiemarkt. Verbreding naar de arbomarkt is wenselijk vanwege de overlap tussen het werkgeverssegment van de reïntegratiemarkt en de arbomarkt wat betreft preventie en

reïntegratie van zieke werknemers. Partijen sluiten binnenkort een convenant over de doelstellingen die eind 2006 met betrekking tot transparantie moeten zijn behaald.

5. Positionering sw-bedrijven

Specifiek ten aanzien van de sw-bedrijven is de opdrachtgever-opdrachtnemerrelatie bij de uitvoering van de Wsw relevant. De uitvoering van de Wsw is in veel gevallen vergaand door gemeenten gedelegeerd aan het sw-bedrijf, waardoor het bedrijf zowel verantwoordelijk is voor de plaatsing van gemeentelijke Wsw-cliënten (opdrachtgever) als voor het bieden van betreffende plaatsen (opdrachtnemer). Daarnaast voeren veel sw-bedrijven reïntegratie activiteiten uit voor personen die niet tot de doelgroep van de Wsw behoren. De inzet van reïntegratiemiddelen door de gemeente richting de Sw-bedrijven, zonder dat andere bedrijven in de gelegenheid worden gesteld om deze activiteiten op gelijke voorwaarden uit te voeren, kan de werking van de reïntegratiemarkt beïnvloeden.

Een heldere positionering van het sw-bedrijf ten opzichte van de gemeente is een van de doelstellingen van de modernisering van de Wsw. Bij de voorstellen die in dat kader in de loop van 2006 zullen worden gedaan, zal dit onderwerp alsmede de in deze notitie genoemde thema's ten aanzien van de scheiding tussen publieke en private taken worden betrokken.

6. De uitbestedingsverplichting in relatie tot de WWB

Het uitgangspunt dat de uitvoering van reïntegratie dient te geschieden binnen het private domein is één van pijlers onder de Wet SUWI. Marktwerking in de uitvoering leidt tot een hogere effectiviteit, meer doelmatigheid in de besteding van de publieke middelen en een sterkere klantgerichtheid. De prikkelwerking in de budgettering, die in het kader van de WWB verhoogd is naar 100 procent, zorgt er voor dat gemeenten vanuit het W-deel voor hun klanten de meest effectieve en doelmatige instrumenten zullen willen inzetten en op zoek gaan naar de beste prijs/kwaliteitverhouding. Hoe meer uitstroom gemeenten realiseren, des te meer kunnen ze besparen op het I-deel.

Het trendrapport laat zien dat een aantal gemeenten de verzakelijingslag heeft doorgezet en zij inmiddels de weg op de reïntegratiemarkt weten te vinden. Weliswaar constateert het trendrapport dat de reïntegratiemarkt op dit moment nog onvoldoende transparant is – met name dat gemeenten op dit moment onvoldoende zicht hebben op het aanbod, de kwaliteit en de prestaties van de verschillende reïntegratiebedrijven – maar ook dat betreft een leerproces, gelet op de ervaringen van het UWV. Bovendien wordt dit de komende tijd gefaciliteerd door een gemeentelijk meldpunt aanbestedingen in te richten (zoals eerder beschreven in de notitie).

Op zichzelf geven de resultaten uit het trendrapport een positief beeld van de werking van de reïntegratiemarkt. Dit biedt een aanknopingspunt om niet de evaluatie in 2006 af te wachten, maar nu reeds de uitbestedingsverplichting te laten vervallen, maar ik acht op dit moment de omstandigheden nog niet rijp genoeg. Zoals hierboven aangegeven zal in het kader van de modernisering van de Wsw, ook de afbakening van Wsw-taken en andere reïntegratietaken nader worden bezien. Daarnaast zal in het jaar 2005 meer duidelijkheid ontstaan op welke wijze de gemeenten de reïntegratiemiddelen inzetten en in welke richting de benutting van deze middelen zich ontwikkeld. Daarom acht ik op dit moment de omstandigheden nog niet rijp genoeg om de uitbestedingsverplichting nu los te laten en zal in de loop van 2005 bezien of de uitbestedingsverplichting vooruitlopend op de evaluatie kan vervallen.

Voor zover nodig zal ik hierbij ook de uitbestedingsverplichting voor het UWV betrekken. Het UWV wil toe naar een gedifferentieerd aanbod van reïntegratie-dienstverlening, waarbij in voorkomende gevallen een meer uitgebreide ondersteuning wordt geboden door de reïntegratiecoach bij UWV. SZW is hierover nog met het UWV in gesprek.

7. Overige parameters uit het streefbeeld

In de bijlage bij deze notitie worden alle in ‘Naar een werkende reïntegratiemarkt’ genoemde ijkpunten langsgelopen. Voor wat betreft de overige parameters bestaat er op dit moment geen aanleiding om nieuw beleid te entameren.

Bijlage

1. Overzicht van de belangrijkste knelpunten en oplossingsrichtingen

Het onderstaande geeft een overzicht van knelpunten die niet primair op het beleidsterrein van het ministerie van SZW liggen. Het gaat om de techniek van het aanbesteden en contractvorming en marktpartijen – opdrachtgevers, reïntegratiebedrijven, maar in enkele gevallen ook de RWI, VNG en brancheorganisaties zoals Borea – hebben de ruimte om hierin eigen accenten aan te brengen. Het onderstaande is bedoeld om te laten zien dat veel van de knelpunten oplosbaar zijn binnen de uitgezette kaders en is derhalve vooral te lezen als een handreiking.

Knelpunten	Mogelijke oplossingen
<i>Aanbesteden</i>	
Administratieve lasten	<ul style="list-style-type: none"> • gebruik van resultaatbenchmark • contractverlenging voor goed-presterende reïntegratiebedrijven • verspreiding 'best practice' procedures en stimuleren gebruik van modelcontracten • minder selectie-/gunningscriteria – criteria bovendien éénduiding en zoveel mogelijk in termen van resultaat definiëren
Aanbesteden heeft een te procedureel karakter	<ul style="list-style-type: none"> • meer communicatie tussen opdrachtgever en reïntegratiebedrijven tijdens de aanbesteding – wel met inachtneming van het transparantiebeginsel • voor moeilijk plaatsbare groepen: aanbesteden volgens het 'prijsvraagmodel' – reïntegratiebedrijven hebben dan meer ruimte om innovatieve oplossingen uit te werken
<i>Resultaatgerichte contracten</i>	
Resultaatfinanciering vormt een groot risico voor reïntegratiebedrijven	<ul style="list-style-type: none"> • risico's meer beheersbaar maken door langere contractduur en contractverlenging voor goed-presterende reïntegratiebedrijven (gekoppeld aan prestatiebenchmark) • aparte financiering van scholing • voor moeilijke doelgroepen gedeeltelijke resultaatfinanciering
Te weinig investeringen in ketennetwerken en samenwerkingsrelaties	<ul style="list-style-type: none"> • 'zakelijk partnership' • langere contractduur
Te weinig maatwerk	<ul style="list-style-type: none"> • beter inzicht in klantkenmerken • homogene groepen + prijsdifferentiatie • innovatief aanbesteden
Afroming (uit het trendonderzoek blijkt overigens niet dat reïntegratiebedrijven afromen)	<ul style="list-style-type: none"> • een prestatiebenchmark geeft een sterke prikkel om goede resultaten te behalen – ook voor moeilijk plaatsbare groepen

<i>Transparantie en kwaliteit</i>	
Transparantie: er is te weinig informatie over plaatsingsresultaten	<ul style="list-style-type: none"> • prestatiebenchmark gebaseerd op keurmerkgegevens (dit biedt een zuivere vergelijkingsmaatstaf tussen bedrijven)
Te weinig draagvlak voor het Borea kwaliteitskeurmerk	<ul style="list-style-type: none"> • keurmerk wordt onafhankelijker van de reïntegratiebedrijven gepositioneerd • meer samenwerking tussen betrokken partijen c.q. meer betrokkenheid vanuit opdrachtgevers bij de doorontwikkeling van het kwaliteitskeurmerk
<i>Eerlijke concurrentie</i>	
Positionering van aan gemeenten gelieerde uitvoeringsorganisaties voor gesubsidieerde arbeid – gemeenten zijn hier nog niet echt mee bezig	<ul style="list-style-type: none"> • faciliterend beleid, bijvoorbeeld: Handreiking Verzelfstandiging Wiv/ID organisaties

2. Uitwerking per onderdeel

2.1 De aanbestedingsprocedure

Stand van zaken UWV

Over de meest recente evaluatie van de aanbesteding van het UWV is de Tweede Kamer bij brief van 29 april geïnformeerd (kamerstukken 26 448, nr. 138). De evaluatie bevat de conclusie dat met de nieuwe aanbestedingsprocedure een belangrijke kwaliteitsslag is gemaakt en dat UWV goed op weg is naar een professionele en kwalitatief hoogwaardige aanbestedingsprocedure. Deze conclusie heeft zowel betrekking op het gebruikte “Programma van eisen” als op de professionalisering en deregulering van de procedure. Over het algemeen zijn de reïntegratiebedrijven van mening dat de procedure transparanter is geworden. De aanbesteding in vier rondes met verschillende doelgroepen heeft het zowel voor landelijk als regionaal opererende reïntegratiebedrijven eenvoudiger gemaakt om te offren. In de aanbestedingen wordt ruimte gelaten voor nieuwe toetreders. Volgens TNO zouden resterende knelpunten met betrekking tot de aanbestedingsprocedure in belangrijke mate kunnen worden weggenomen door gebruik te maken van een vaste lijst met aanbieders (“preferred suppliers”) met wie langdurige contracten kunnen worden aangegaan op grond van goede prestaties. Dit zou voor deze bedrijven een aanzienlijke lastenverlichting opleveren en bovendien meer garantie bieden op een vaste werkvoorraad, waarmee de stabiliteit van de bedrijfsvoering is gediend. Voorts zou UWV volgens TNO meer moeten werken met cliëntprofielen, waarmee UWV overigens een start heeft gemaakt.

Stand van zaken gemeenten

In de periode tot eind 2006 geldt er voor gemeenten geen uit- en aanbestedingsverplichting voor reeds gestarte werkzaamheden die betrekking hebben op de uitvoering van de Wiv dienstbetrekkingen en het Besluit in- en doorstroombanen, alsmede vergelijkbare voorzieningen die in de periode tot eind 2006 worden gestart. Dit zogenoemde WWB-overgangsregime biedt gemeenten een aanzienlijke ruimte om bestaande ‘preferred providerrelaties’ met aan gemeenten gelieerde uitvoeringsorganisaties te continueren. De Wet Werk en Bijstand bepaalt bovendien dat een bedrag van €100.000 plus 30 procent van het vrij

besteedbare reïntegratiebudget⁷ niet hoeft te worden uitbesteed op de reïntegratiemarkt. Gemeenten kunnen vanuit deze ‘vrije ruimte’ ook dienstverlening inkopen zonder daarbij de aanbestedingsregels van het Besluit SUWI te hoeven toepassen.

Veel gemeenten zien de beperkte vrije ruimte als een inperking van hun beleidsvrijheid. Het financiële risico op het terrein van activering en reïntegratie ligt met de Wet Werk en Bijstand volledig bij gemeenten en daarbij past, zo wordt gesteld, niet een verplichting om een gedeelte van het reïntegratiebudget uit te besteden op de private markt. Daarnaast zien veel gemeenten het tegelijkertijd bestaan van de aanbestedingsregels conform artikel 4.2 van het Besluit SUWI en de Europese aanbestedingsregels als een knelpunt. Het correct toepassen van de aanbestedingsregels krijgt in de praktijk veel aandacht en dit gaat op veel plaatsen ten koste van de gerichtheid op de klant. Gemeenten vinden het lastig om door middel van aanbesteding diensten te contracteren die optimaal zijn toegesneden op specifieke doelgroepen. Het trendrapport signaleert een leerproces in de gemeentelijke praktijk. Driekwart van de gemeenten geeft aan dat de wijze van aanbesteding in 2003 is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren.

Kritiek vanuit reïntegratiebedrijven op de huidige aanbestedingspraktijk

Reïntegratiebedrijven ervaren eveneens knelpunten⁸. Korte contractlooptijden en de diversiteit in gemeentelijke aanbestedingsprocedures vragen veel inspanningen van reïntegratiebedrijven en dit gaat ten koste van het primaire proces: het begeleiden van mensen naar werk. Er wordt te veel accent op procedurele voorschriften gelegd en er wordt te veel informatie van reïntegratiebedrijven gevraagd – zowel ten tijde van de aanbesteding als tijdens de looptijd van de contracten. Opdrachtgevers hebben veelal een beperkt inzicht in de klantkenmerken en kopen te weinig doelgericht in, aldus reïntegratiebedrijven. Tenslotte ervaren reïntegratiebedrijven een gebrek aan ruimte om gezamenlijk (opdrachtgever en reïntegratiebedrijf) oplossingen uit te werken.

Het CPB heeft er op gewezen dat de aanbestedingsprocedures eenvoudiger kunnen en heeft hier ook enkele concrete voorstellen voor gedaan⁹.

Beleidsaccenten

In de aanbesteding door het UWV per 1 juli 2004 is al een belangrijke verbetering aangebracht, onder meer resulterend in het substantieel bekorten van het Programma van eisen. Daarnaast is inmiddels voorzien in de introductie van langer lopende contracten (2 jaar) voor een aantal doelgroepen en wordt in een aantal situaties de optie van verlenging van de contractduur met nog een jaar opgenomen. De aanpassingen hebben mede tot doel een meer stabiele bedrijfsvoering van reïntegratiebedrijven te realiseren. Reïntegratiebedrijven zijn daardoor in staat om meer te investeren in hun relaties met de opdrachtgevers, de cliënten en werkgevers. Het voorstel van TNO om met een lijst van vaste aanbieders (‘preferred suppliers’) te werken is niet aan de orde – een vaste lijst van aanbieders verhoudt zich niet tot de kabinetsdoelstelling van een open markt waar opdrachtgevers door middel van aanbesteding reïntegratiebedrijven contracteren. De beleidsprioriteit ligt bij het realiseren van verbetermogelijkheden binnen het reguliere kader.

De RWI heeft in zijn beleidskader geadviseerd om het UWV meer ruimte te geven bij de vormgeving van de aanbestedingsprocedure en de regels in de bestekken verder te

---

⁷ Dit is het totale werkdeel verminderd met een aantal kosten, zoals voor kinderopvang en gesubsidieerde arbeid (de ID en Wiw-regelingen en vergelijkbare voorzieningen in de periode 2004 – 2006).

⁸ Borea heeft dit najaar een inventarisatie onder reïntegratiebedrijven over knelpunten in de gemeentelijke aanbestedingen verricht en hierover in een brief, d.d. 24 september 2004, naar het ministerie gerapporteerd.

⁹ “Goed aanbesteed is het halve werk: een economische analyse van de aanbesteding van reïntegratie”, CPB document, nr. 63, Den Haag, augustus 2004

versoepelen. De hierboven beschreven ontwikkelingen laten zien dat het UWV binnen het kader van de wettelijke aanbestedingsregels veel ruimte heeft en dat het UWV inmiddels enkele verbeteringen doorgevoerd in lijn met de voorstellen van de RWI.

Daarnaast heeft de RWI het ministerie gevraagd de aanbestedingsregels duidelijk naar gemeenten toe te communiceren. Op dit terrein is het afgelopen jaar veel gedaan. In het voorjaar en in het najaar heeft het ministerie voor gemeenten workshops georganiseerd rond het thema inkoop. Verder is een beleidsaanbeveling loonkostensubsidies opgesteld en op een aparte site zijn belangrijke documenten en antwoorden op veelgestelde vragen gepubliceerd. Het ministerie ondersteunt bovendien initiatieven vanuit betrokken organisaties die gericht zijn op het verbeteren van de aanbestedingspraktijk¹⁰.

In de aanbestedingspraktijk – en in de Europese aanbestedingsregelgeving – worden twee gunningscriteria gehanteerd: prijs en ‘economisch meest voordelige bod’. Binnen dit laatste criterium is er ruimte om kwalitatieve aspecten te betrekken in de gunning, zoals de methode en eerdere ervaringen met het betreffende reïntegratiebedrijf. Het CPB plaatst een kanttekening bij aanbesteden op prijs in relatie tot reïntegratiediensten. De contractprijs bepaalt tevens ook de hoogte van de resultaatvergoeding en daarmee de prikkel voor reïntegratiebedrijven. Het CPB stelt dat prijsconcurrentie wel eens ten koste kan gaan van de effectiviteit van de inzet van reïntegratiebedrijven; ook de RWI vraagt hier in zijn beleidskader aandacht voor. Het criterium ‘economisch meest voordelige bod’ stelt de opdrachtgever in staat om ook het plaatsingsresultaat en andere meer kwalitatieve aspecten van de dienstverlening in de afweging te betrekken. De opdrachtgever heeft vanuit de regelgeving de ruimte om desgewenst vooraf een vaste prijs te bepalen. De gunning kan vervolgens, in het kader van het economisch meest voordelige bod, plaatsvinden op het plaatsingsresultaat en eventuele andere kwalitatieve aspecten. Vooral voor contracten voor cliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, waarbij prijs in de huidige praktijk reeds een betrekkelijk geringe rol speelt, kan het zinvol zijn om vooraf een prijs te bepalen en reïntegratiebedrijven op prestaties en kwaliteit te laten concurreren.

2.2 Resultaatfinanciering

Stand van zaken UWV

Sinds medio 2003 sluit het UWV reïntegratiecontracten op basis van resultaatfinanciering. De integrale trajectprijs ligt vast en wordt betaald na het realiseren van het overeengekomen resultaat. De mate van resultaatfinanciering is daarbij afhankelijk van de kenmerken van de doelgroep. Om reïntegratiebedrijven verder te prikkelen tot goede resultaten, verstrekt het UWV een bonus bij het realiseren van snelle plaatsingen en een bonus bij plaatsingen waarbij een dienstverband van 12 maanden of meer wordt gerealiseerd.

Stand van zaken gemeenten

Gemeenten hebben in het kader van de WWB de ruimte om naar eigen inzicht contractafspraken te maken met reïntegratiebedrijven. Vanuit het ministerie wordt resultaatgericht contracteren wel gestimuleerd. StimulanSZ heeft bijvoorbeeld, in opdracht van het ministerie, voor gemeenten een handreiking over resultaatfinanciering gemaakt¹¹. Het trendrapport laat zien dat 70 procent van de onderzochte gemeenten gebruik maakt van resultaatfinanciering. Meestal is dit in de vorm van gedeeltelijke resultaatfinanciering;

---

¹⁰ Bijvoorbeeld een project dat getrokken wordt door StimulanSZ om aan de hand van één concrete case, de aanbestedingsprocedure van de gemeente Helmond, een voor alle betrokken partijen werkbaar model te ontwikkelen.

¹¹ Resultaatfinanciering van reïntegratietrajecten, StimulanSZ, november 2003

volledige resultaatfinanciering wordt slechts door een klein deel van de gemeenten toegepast. Dit wijst er op dat resultaatfinanciering in de gemeentelijke praktijk nog op een vrij bescheiden schaal wordt toegepast maar er is wel een trend naar meer (gedeeltelijke) resultaatfinanciering.

Kritiek op volledige resultaatfinanciering vanuit reïntegratiebedrijven

Van de kant van reïntegratiebedrijven is het bezwaar ingebracht dat er ook factoren meespelen waar reïntegratiebedrijven geen invloed op hebben: zoals het effect van de conjunctuur op de plaatsingsmogelijkheden.

Beleidsaccenten

Van reïntegratiebedrijven mag in de eerste plaats verwacht worden dat zij de professionaliteit bezitten om bij de offerte rekening te houden met de risico's van de markt. Wel geldt dat er voor reïntegratiebedrijven sprake kan zijn van een leertraject en tevens geldt dat de reïntegratiekenmerken van de doelgroep op dit moment niet altijd vooraf bekend zijn. Dit is één van de redenen waarom er bijvoorbeeld in de contracten die door het UWV met reïntegratiebedrijven zijn afgesloten voor moeilijk plaatsbare cliënten geen volledige resultaatfinanciering geldt. Het is daarom van groot belang dat de opdrachtgevers en reïntegratiebedrijven inzicht hebben in de klantkenmerken. Het UWV ontwikkelt doelgroepen op basis van kenmerken die bepalend zijn voor de reïntegratiekans. Het protocol "zeer moeilijk plaatsbare cliënten" is hiervan een voorbeeld. Ook op het gemeentelijke terrein worden klantprofielen ontwikkeld¹².

Naast resultaatfinanciering zijn er additionele manieren om de resultaatgerichtheid verder te vergroten. De opdrachtgever kan de trajectprijs laten oplopen met het aantal gerealiseerde plaatsingen – op deze manier komen er meer middelen beschikbaar voor de plaatsing van cliënten met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. En door de hierboven reeds beschreven koppeling van de aanbesteding aan een prestatiebenchmark (de best-presterende bedrijven komen in aanmerking voor contractverlenging) wordt een sterke prikkel geïntroduceerd om ook resultaten te realiseren voor moeilijk plaatsbare groepen. De Australische ervaringen leren dat dit voor reïntegratiebedrijven een krachtige prikkel oplevert om inspanningen te verrichten voor moeilijk plaatsbare groepen.

Op andere onderdelen kunnen bovendien de risico's voor reïntegratiebedrijven verminderd worden, bijvoorbeeld door meerjarige contracten te sluiten. Door een veel beter inzicht in de competenties van de cliënten kunnen opdrachtgevers bovendien veel gerichtere afspraken met reïntegratiebedrijven maken over de inzet van scholing. Het is dan ook mogelijk om deze scholingscomponent tot uitdrukking te laten komen in de contractprijs. Het UWV werkt op dit moment aan een scholingsprotocol waarin dit vorm moet krijgen. Een alternatieve manier om het risico voor reïntegratiebedrijven in relatie tot scholing te verminderen is het gedeeltelijk vergoeden van scholing – zoals ook voorgesteld door de RWI in zijn beleidskader. Er zijn gemeenten die al met een apart scholingsbudget experimenteren. Reïntegratiebedrijven krijgen dan een geoordeeld budget en kunnen zelf de keuze maken voor welke cliënten zij dit budget inzetten.

---

¹² StimulanSZ heeft in opdracht van het ministerie een handreiking opgesteld: Klantprofielen, april 2004

2.3 Transparantie

Stand van zaken transparantie

In het voorjaar 2004 hebben de Stichting Borea Keurmerk (BKR) en RWI een begin gemaakt met het publiceren van tevredenheidscijfers over reïntegratiebedrijven¹³. Op dit moment voert de RWI in samenwerking met de BKR een grootschalig tevredenheidsonderzoek uit onder klanten en reïntegratiebedrijven. De tevredenheidsscores per reïntegratiebedrijf zullen in 2005 worden gepubliceerd op de reïntegratiemonitor van de RWI.

De RWI heeft het voornemen om een pilot voor een contractendatabase voor gemeenten te starten, waarin ook de contractresultaten worden opgenomen. Deze database wordt gekoppeld aan een gemeentelijk meldpunt voor aanbestedingen. Voor gemeenten kunnen daarmee prestaties van reïntegratiebedrijven inzichtelijk gemaakt worden, gemeenten kunnen leren van elkaar's contracten en ervaringen uitwisselen en via het meldpunt kunnen ook de gemeentelijke aanbestedingen voor de reïntegratiebedrijven transparant gemaakt worden. Verschillende organisaties verzamelen op dit moment gegevens over reïntegratiebedrijven. De RWI, UWV, gemeenten en Borea verzamelen alle vanuit deels verschillende en deels ook overeenkomstige behoeften gegevens. Dit is niet doelmatig. Het leidt voor opdrachtgevers en voor reïntegratiebedrijven tot hogere administratieve lasten dan noodzakelijk. Verschillen in definities en meetmethoden komen bovendien, voorzover deze leiden tot verschillende resultaten, de transparantie niet ten goede.

Een belangrijk knelpunt is het tot dusver ontbreken van een openbare prestatiebenchmark. Dit heeft enerzijds te maken met het gegeven dat de reïntegratietrajecten een doorlooptijd van enkele maanden tot meerdere jaren kennen, zodat resultaten van reïntegratiebedrijven pas na verloop van langere tijd bekend worden. Anderzijds spelen ook andere factoren een rol, zoals het bestaan van verschillende deelmarkten en doelgroepen, de diversiteit aan diensten op die markten, verschillen in vormgeving van het opdrachtgeverschap en in de stand van ontwikkeling waarin de opdrachtgevers – UWV en gemeenten – zich bevinden. Deze factoren maken het lastig om een uniforme, landelijke en marktbrede prestatiebenchmark te ontwikkelen.

Zowel de RWI voor gemeentelijke opdrachtgevers, UWV en Borea beraden zich momenteel over de vormgeving van een benchmark gebaseerd op *actuele* prestaties van reïntegratiebedrijven. Resultaten van *afgeronde contracten* geven opdrachtgevers onvoldoende inzicht in wat ze van reïntegratiebedrijven kunnen verwachten. Samenwerking is gewenst vanwege een eenmalige en uniforme informatievraag aan bedrijven.

Beleidsaccenten

Partijen op de reïntegratie- en arbomarkt en de RWI sluiten naar verwachting binnenkort een convenant over de doelstellingen die eind 2006 met betrekking tot transparantie moeten zijn behaald. Nieuwe ontwikkelingen vinden in het kader van de uitwerking van het convenant plaats.

2.4 Kwaliteit

Stand van zaken kwaliteitskeurmerk

Het Borea keurmerk meet de kwaliteit van reïntegratiebedrijven. Het keurmerk is opgebouwd uit 13 indicatoren die de volgende aspecten van kwaliteit meten: plaatsingsresultaat, doorlooptijd, kwalificaties van het personeel en de kwaliteit van het dienstverleningsproces en klanttevredenheid. Het keurmerk meet in hoeverre reïntegratiebedrijven de afspraken die ze

---

¹³ “De reïntegratiemarkt aarzelend op gang”, Raad voor Werk en Inkomen, mei 2004 en www.Boreakeurmerk.nl

met opdrachtgevers maken ook daadwerkelijk nakomen. Inmiddels zijn 73 bedrijven in het bezit van het Borea keurmerk. Vanaf voorjaar 2004 publiceert Borea tevredenheidcijfers op individueel bedrijfsniveau. Het keurmerk kan op dit moment niet op een groot draagvlak onder de opdrachtgevers rekenen. Dit blijkt ondermeer uit het trendonderzoek. Opdrachtgevers willen in het kader van de aanbesteding vooral een beter inzicht in de prestaties – dat wil zeggen, de plaatsingsresultaten – van de reïntegratiebedrijven. Bij deze bevinding uit het trendrapport kan de kantekening worden geplaatst dat opdrachtgevers – en dat geldt met name voor het UWV – zelf ook over resultaatgegevens beschikken en in die zin niet (volstrekt) afhankelijk zijn van het Borea keurmerk.

Beleidsaccenten

Een goede prestatiebenchmark kan een substantiële bijdrage leveren aan het transparant maken van (de kwaliteit van) het aanbod reïntegratiebedrijven. Het maakt het selectieproces eenvoudiger en hierdoor kunnen de administratieve lasten van de aanbestedingsprocedure belangrijk verminderd worden. Wanneer de offertes realistische plaatsingscijfers bevatten dan kunnen opdrachtgevers de offertes eenvoudig en op een objectieve manier vergelijken. Van een objectieve prestatiebenchmark kan bovendien een disciplinerende werking naar reïntegratiebedrijven uitgaan: reïntegratiebedrijven zullen in de aanbesteding eerder een realistisch bod doen, gegeven de informatie (met betrekking tot de klantkenmerken en lokale arbeidsmarktsituatie) waar ze over kunnen beschikken, wanneer ze in de prestatiebenchmark op dit bod afgerekend worden.

Reïntegratiebedrijven rapporteren de gegevens die nodig zijn voor een prestatiebenchmark op dit moment al in het kader van het Borea keurmerk: ze rapporteren het met de opdrachtgever *afgesproken* plaatsingsresultaat en ze rapporteren het *gerealiseerde* plaatsingsresultaat. Het verschil daartussen bepaalt mede of ze in aanmerking komen voor het keurmerk.

De Tweede Kamer heeft de regering gevraagd om te bevorderen dat alle reïntegratiebedrijven na het verstrijken van de overgangstermijn voldoen aan de door de brancheorganisatie (Borea) geformuleerde kwaliteitseisen en om, indien nodig, daarbij gebruik te maken van de ruimte die art. 14 van de Wet SUWI biedt om over te gaan tot verplichte certificering van reïntegratiebedrijven¹⁴. Borea heeft het voornemen om het keurmerkproces onafhankelijker te positioneren. Hierdoor zal naar verwachting het draagvlak vanuit de opdrachtgevers voor het kwaliteitskeurmerk doen toenemen. Vanuit dit licht is er op dit moment geen aanleiding om nadere maatregelen op dit terrein te nemen.

2.5 Toetreding en concurrentie

Stand van zaken

Er is sprake van voldoende concurrentie. De reïntegratiemonitor van de RWI omvat op dit moment¹⁵ 351 reïntegratiebedrijven, 258 interventiebedrijven (deze bedrijven verrichten vooral diensten op arbocuratief terrein), 59 scholingsinstellingen en 37 arbodiensten. Sinds 1997 zijn jaarlijks gemiddeld zestig bedrijven toegetreden tot de reïntegratiemarkt. In 2003 was het aantal nieuwkomers ongeveer 20 bedrijven. Het trendrapport spreekt in dit verband van een zich stabiliserende reïntegratiemarkt. De marktaandelen van de grootste reïntegratiebedrijven zijn niet hoger dan enkele procenten. De cijfers wijzen niet op een concentratiebeweging op de reïntegratiemarkt.

---

¹⁴ Tweede Kamer, 2003-2004, 28870, nr. 84 (Motie van het Lid Huizinga-Heringa)

¹⁵ Peildatum 6 januari 2005

Gemeenten hebben, in het kader van het overgangsregime in het kader van de Wet Werk en Bijstand, de ruimte om gedurende een termijn van drie jaar (2004 – 2006) hun gemeentelijke of aan gemeenten gelieerde organisaties om te vormen tot bedrijven die onder gelijke voorwaarden kunnen concurreren met (private) reïntegratiebedrijven. Er zijn ongeveer 150 uitvoeringsorganisaties die vormen van gesubsidieerde arbeid uitvoeren. Het merendeel hiervan zijn SW-bedrijven. Een gedeelte van deze bedrijven voert ook de voormalige regelingen voor gesubsidieerde arbeid (ID en Wiw) uit. Daarnaast zijn er organisaties die in opdracht van gemeenten deze regelingen uitvoeren. Een aantal van deze uitvoeringsorganisaties is publiek, dat wil zeggen: het zijn uitvoerende diensten binnen het gemeentelijke apparaat. De meeste zijn privaatrechtelijke organisaties (stichtingen of vennootschappen) met nauwe bestuurlijke en financiële relaties tot gemeenten. Het trendrapport laat een aantal bewegingen zien. Veel gemeenten hebben de uitvoering van de Wsw ondergebracht in een private rechtspersoon – dit proces heeft zich voornamelijk al voor 2002 voltrokken. Daarnaast zijn veel SW-bedrijven en Wiw/ID organisaties samengegaan – ook dit proces is al in de tweede helft van de jaren 90 op gang gekomen. Een derde, meer recente, beweging is dat deze uitvoeringsorganisaties diensten zijn gaan aanbieden op de reïntegratiemarkt. Driekwart van de uitvoeringsorganisaties is op dit moment ook actief op de reïntegratiemarkt. Ruim de helft van deze organisaties, vooral de SW-bedrijven, hebben de reïntegratie-activiteiten ondergebracht in een aparte rechtspersoon.

Beleidsaccenten

Het ministerie zal in overleg met de VNG activiteiten ondernemen om gemeenten te helpen in hun beleid ten aanzien van de uitvoeringsorganisaties gesubsidieerde arbeid. Het onderzoeksbureau SGBO heeft in opdracht van het ministerie een handreiking ontwikkeld met het doel gemeenten bewust te maken van de mogelijkheden en te ondersteunen bij de strategische keuze en concrete vormgeving met betrekking tot de positionering van de uitvoeringsorganisaties. De handreiking is begin november op het gemeenteloket geplaatst.

2.6 Maatwerk en klantgerichtheid

Het UWV contracteert voor bijna alle doelgroepen meerdere reïntegratiebedrijven zodat cliënten de mogelijkheid hebben te kiezen tussen verschillende bedrijven. In aanvulling op het streven tot maatwerk in de reguliere werkwijze van UWV, is met ingang van juli 2004 de mogelijkheid gecreëerd voor een individuele reïntegratieovereenkomst (IRO). De cliënt stelt binnen bepaalde kaders bij een IRO zelf een reïntegratieplan op en kiest zelf een reïntegratiebedrijf, terwijl de financiële afhandeling vanuit het UWV gedaan wordt. Bij de introductie van de IRO is, in lijn met de voorstellen van de RWI in zijn beleidskader, voorzien in een jaarlijkse evaluatie waarin ondermeer ingegaan wordt op het aantal trajecten, de kenmerken van de doelgroep, de duur van het traject, de kosten en het aantal duurzame plaatsingen. Voorts heeft UWV casemanagement ingericht om de cliënt een vast aanspreekpunt binnen de organisatie te bieden. Deze casemanager volgt ook actief de vorderingen van de cliënt tijdens het reïntegratietraject. Andere voor het thema maatwerk en klantgerichtheid relevante initiatieven van UWV zijn de invoering van klantcontactcentra en de reïntegratietelefoon. Overigens kan het keurmerk van Borea in dit verband ook worden genoemd; klanttevredenheid is één van de in het keurmerk gehanteerde prestatie-indicatoren.

Met betrekking tot gemeenten blijkt uit onderzoek¹⁶ dat 92 procent van de gemeenten van mening is dat klanten niet over een eigen budget behoren te beschikken omdat de markt onvoldoende transparant is voor individuele klanten. Daartegenover geeft 39% van de

---

¹⁶ De bijstand beleeft, Regioplan juni 2004

ondervraagde gemeenten invloed aan de cliënten zelf t.a.v. de trajectopbouw, hetzij in de vorm van een persoonsgebonden budget, een keuze uit het aanbod van reïntegratiebedrijven of op andere wijze, bijvoorbeeld door driehoeksoverleg tussen client, reïntegratiebedrijf en sociale dienst. Betrokkenheid van de cliënten bij het reïntegratieproces is daarmee wel een aandachtspunt in het gemeentelijke reïntegratiebeleid.

Een nieuw beleidsinitiatief om de keuzevrijheid van de cliënt te ondersteunen betreft de introductie van de zogeheten arbeidsadviseur. Op vooralsnog 60 locaties (per 1 januari 2005) kan de cliënt - op locatie van CWI of bedrijfsverzamelgebouw - terecht voor het adviseren, geven van tips en wijzen van de weg op het terrein van reïntegratie en werk. Dit betekent een versterking in de samenhang (in de keten) en klantgerichtheid van het reïntegratieproces.

2.7 Verantwoording en toezicht

Er doen zich op het terrein van toezicht geen knelpunten voor en er is geen aanleiding voor nieuw beleid.